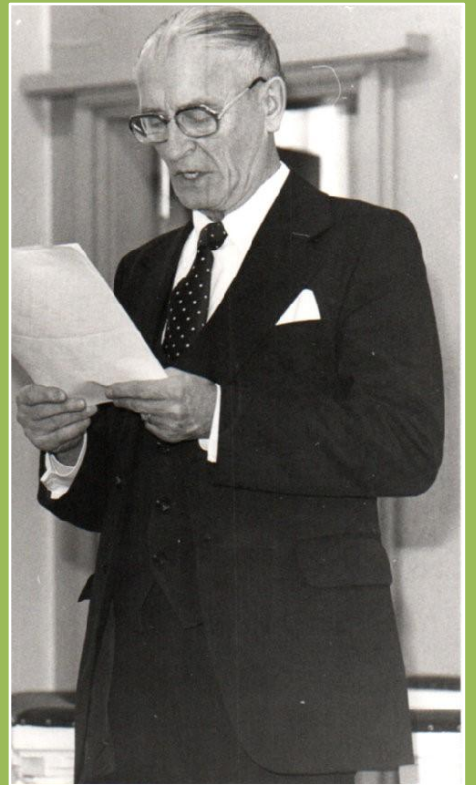

Oiva Hulkon puhe
kirkon 50-
vuotisjuhlassa

Pelkosenniemen seurakunnan historian vaihteita 1908 - 1979

Matti Hulkko, toim., 2025

Marja Hulkko, editointi, 2025

Oiva Hulkon puhe kirkon 50-vuotisjuhlassa

PELKOSENNIEMEN SEURAKUNNAN HISTORIAN VAIHEITA 1908 – 1979

-kirkon 50-vuotisjuhlapuheen on kirjoittanut Oiva Hulkko vuonna 1979.

- Matti Hulkko toimitti valokuvien keräyksen ja Marja Hulkko kokosi yhteen puheen ja valokuvat vuonna 2025.

Kun Sodankylän suurpitäjän jako lähti liikkeelle, oli ensimmäisenä tavoitteena seurakunnan jako kahteen osaan, joista itäinen ja eteläinen osa muodostaisi toisen seurakunnan. Perusteluina puuhamiehillä oli juuri pitäjän laajuus, seurakunnallisten palveluiden epätasaisuus pitkien etäisyyksien vuoksi. Kesällä 1908 oli päästy sitten niin pitkälle, että asetettiin toimikunta asiaa tutkimaan. Toimikuntaan tulivat Alaperän edustajiksi tal. Roobert Kujala, Matti Mäkitalo, Alex Oinas, opettaja Kaarlo Ala ja nimismies Armas Raassina. K.o. toimikunta antoi ehdotuksensa huhtikuussa 1909, sisältäen jakoehdotuksen kahteen osaan, joista itäinen ja eteläinen osa muodostaisivat Kemin-Lappi-nimisen seurakunnan, joka käsitti Pelkosenniemen ja Savukosken.

Asia tuli esille kirkonkokouksessa syyskuussa 1909 Tervon kestikievarissa, jossa savukoskelaiset ehdottivat komitean ehdotuksesta poiketen Savukoskea Pelkosenniemen sijasta kirkon paikaksi, mutta kokous ei tähän suostunut. Yksimielisesti he kuitenkin päättivät jaon suorittamisesta ja eroamisesta Sodankylästä. Nimeksi hyväksyttiin vielä Keminlappi, vaikka kaupanhoitaja Aukusti Mäkitalo merkitsi pöytäkirjaan oman ehdotuksensa uuden seurakunnan nimeksi: Rauhan seurakunta. Pöytäkirjanpitäjä merkitsi pöytäkirjaan, että "mainio ehdotus sai vain hyvin vähän kannatusta". Oli selvää, että jakoasia alkoi viivästyä vuodesta vuoteen, asiapaperien kiertäessä lausuntokierroksella eri virastoissa.

Erinomaisena esimerkkinä alaperäläisten valmiudesta on mainittava alaperäläisten kokous 29.1.1915, jossa esitettiin kanta Oulun kuvernöörin lausuntoa vastaan, jossa lausunnossa oli ehdotettu Savukoskea uuden seurakunnan keskukseksi. Kokous päättikin lähettää senaattiin valtuuskunnan, johon valittiin Simuna Mettiäinen ja Kustaa Tervo sekä varalle Aukusti Mäkitalo. Yli 240 alaperäläistä kirjoitti valtakirjan tälle valtuuskunnalle, joka jätti kirjelmänsä senaatille 4.2.1915. Koska tämä kirjelmä kuvastaa tuonaikaisten alaperäläisten mielialoja, lienee paikallaan lainata siitä otteita:

Näyttää siltä, että herra vt. Kuvernööri olettaa eteläosan seurakunnan alueesta jo olevan niin tiheään asuttua, ettei siellä enää ole tulevalle asutukselle kehittymisen mahdollisuutta. Tämä onkin hyvin luonnollinen, kun tuntee seudun oloja ainoastaan kartalta katsoen, niin kuin esim. Herra Kuvernööri, joka ei milloinkaan ole koko paikkakunnalla käynyt. Jos nyt tämä seurakunta jako päätettäisiin Herra vt. kuvernöörin lausunnon mukaisesti niin, että kirkko tehtäisiin Savukoskelle ja Pelkosenniemelle vain Rukoushuone ja vaikka vielä tulevaisuudessa maantie Pelkosenniemen ja Savukosken välille, niin tekisi se kovin synkän ja raskauttavan vaikutuksen.... Eikä entinen peräti huono asemamme kirkollisten eikä seurakunnallisten asianhoidossa tulisi lainkaan parantumaan, mutta päinvastoin huononisi, ja jäisi silloin ne seudut missä vahvimmat ihmisasutukset ovat, mihin niitä tulevana aikoina vielä tulee lisääntymään, syrjäytetyksi seurakunnan yhteydestä. Eikä silloin, kun seurakuntalaiset aloittivat jakotoimenpiteen, voisi kukaan ajatellakaan joutuvansa sen kovan kohtalon alaiseksi, että meidän kirkkomme tehtäisiin Savukoskelle.

Tulkoon vielä lisäksi edellisiin tietoihin opettaja Alina Tervon muistiinpanoista seuraava, ehkä jollekin vielä tuntematon asiaa koskeva selvitys, jolla käsitykseni mukaan oli osavaikutus siihen, että aikoinaan tehtiin Pelkosenniemen ja Savukosken kunta ja seurakunta erillisinä yhteisöinä. Sauherra eli Kaaleb Savukoski oli se puuhamies, joka ajoi saulaisten asiaa, että kirkko tehtäisiin Savukoskelle. Elettiin vuotta 1913, näin kertoo opettaja Alina Tervo:

Huhu tiesi kertoa, että muutamat senaattorit olivat aikoneet itse käydä paikan päällä tarkastamassa kirkolle sopivan paikan Savukoskella. Ja niinpä saatiin urkituksi, että Sauherra itse kyyditsi senaattorit Savukoskelle moottorillaan. Pelkosenniemiäiset ryhtyivät myöskin suurusuuntaisiin vieraitten vastaanottovalmistuspuuhiin. Alhaalta tilattiin ruokakalustosta pitäen, ynnä ruokatarvikkeita. Täällä ei silloin ollut saatavana kaupoista sellaisia tarvikkeita, että olisi saattanut valmistaa juhlapäivällisiä sellaisille kuin venäläisille senaattoreille. Omasta takaa oli kyllä monta Tampereen talouskoulun käynnyttä potraa kokkia. Oli kuuluisat ruoanlaittajat kuten neidit Tilda Pelkonen, Riika Tervo, Maria Tervo (myöhemmin rouva Ek) sekä Edit Mäkitalo (myöhemmin Niemelä) (kuva 1).

Oli kaunis, aurinkoinen sali Heikki Pelkosen uudessa talossa (kuva 2). Sinne laitettiin juhlavieraitten vastaanotto. Kaaleppi Savukoski vei vieraat moottorilla Savukoskelle. Pyydettiin, että Sauherra käyttäisi vieraita myös täällä Niemessäkin, hän sanoi, että ei tule kuuloonkaan, että hän tuo vieraansa teille. No niin valkeni juhlapäivä. Sattui niin mukavasti, että täällä oli silloin kesäkinkerit. Kirkkoherra oli tihuntia kantamassa.

Joka kylästä, Suvannosta, Kairalasta, Pyhäjärvestä, Kiemunkivaarasta, Saunavaarasta ja Luirolta oli ihmisiä saapunut kesäkinkereille. Tämä silloin harvaanasuttu Pelkosenniemi oli väkeä täynnä. Pelkosen rannasta portaitten eteen asti oli pystytetty koivukuja, ja että se koivukuja oli vallan soma. Ja talon ympärillä oli silloin kasvamassa Tilda-neidin istuttamia pihlajia, lehtikuusia y.m.

No niin, öitä oli valvottu ja touhuttu ja miehet miettineet miten saisivat senaattorit Sauherran kynsistä poikkeamaan heidänkin pehmitettäväksi. Meillä oli täällä korea poikamies, nimismies Murto, ja oli kuultu, että eräällä senaattorilla oli rouva ja tytär mukana. No ja siihenkin naulaan turva luettiin.

Päätettiin mennä joelle tulijoita vastaan, odottelemaan (kuva 3). Ja jo siellä sai toisenkin kerran tähyillä ja kuunnella Kaalepin moottorin puksutusta. Jo vihdoin se tuli ja pelkosenniemiäiset vastaanottajat hyökkäsivät ja pyytelivät pistäytymään heidänkin kotiin levähtämään. Kaaleppi oli kovin touhuissaan, että eivät vieraat kerkiä ja eivätkä jouda tulemaan. Mutta kävi niin, että se venäläinen neiti halusi vaihtaa jonkun sanan herran Murron kanssa. Se oli nimismies, jonka kanssa hän voi vaihtaa ajatuksia ilman tulkkia. Tulkkina oli Loimaranta. Ja venekunta tuli rantaan ja vastaanotto oli juhlallinen. Siinä soristiin ja poristiin ja vihdoin päädyttiin ruokapöytään, joka oli ihana ja monipuolinen. (Oli voileipäpöytä, lihaliemi piirakan kera, keitetty lohi sitruunakastikkeineen ja valkoviineineen, vasikan paisti makaroonin kera ja juomana punaviini. Jälkiruokana oli sitruunahyytelö, pyynikinkakku, kahvi ja punssi.) Puheita pidettiin.

Neiti ja nimismies pitivät seuraa toisilleen kulkien jokitörmällä ja niin oli kukkaseppele nimismiehen päässä heidän palattuaan kävelyltä toisten seuraan, ja heillä oli hauskaa, sen

arvaatte. Kustaa Tervo pehmitti senaattori Vireniusta ja Kraatsia. Ja viimein he olivat sanoneet, että no tehdään kaksi kirkkoa. He olivat nimittäin jo luvanneet Savukoskelle kirkon. Senaattorit olivat omakätisesti pystyttäneet nykyisen sairaalan paikalle pitkän kepin ja sanoneet: "Tehkää kirkko tähän, rahat saatte".

Kuva 1. Senaattorien kestittäjät vas. Tilda Pelkonen, Alina Tervo ja Maria Ek. Kuva Juhani Pelkosen albumi.

Kuva 2. Heikki ja Kaisa Pelkosen uusi talo vuonna 1912. Kuvassa lapset Tilda, Betty, Lyyti ja Kalle Pelkonen.

Kuva Juhani Pelkosen albumi.

Kuva 3. Pelkosen talot ja laivaranta. Kuva Juhani Pelkosen albumi.

Kävi kuitenkin niin, että syttyi sota 1914, eli seuraavana vuonna. Sota nieli molempien kirkkojen määrärahat. Monta matkaa tehtiin myöhemmin, ennen kuin nykyisen kirkon rakennusrahat saatiin. Kustaa ja Samuli Tervo tekivät kaksi matkaa Helsinkiin. Aika kului ja niinpä vuonna 1916, 21. marraskuuta, Keisarillisen Majesteetin armollisella määräyksellä perustettiin Pelkosenniemen ja Savukosken kirkkoherrakunnat.

Näin oli laskettu perustus meidän seurakunnalle monien vaiheiden jälkeen. Seurakunta eli oikeammin seurakunnat nyt virallisesti olivat, alkujaan ajatellun kahden sijaan tulikin kolme. Seurakuntia hoitamaan määrättiin aluksi pastori Uuno Hietalahti, mies, jolla oli jo tuntemusta savottapapin ajalta ollessaan n.s. Lipakan konesavotalla pastori Heikki Halmesmäen kanssa Iso-Samperin savotalla.

Näin perustettu Pelkosenniemen seurakunta alkoi toimia. Kirkonkokouksessa 23.9.1917 valittiin ensimmäinen kirkkoneuvosto, johon kuuluu 5 jäsentä seuraavasti: talokas Arvid Kilpelä kirkonkylästä, Aapo Hietanen Pyhäjärvestä, Samuli Luiro Luirolta, Benjam Ylitalo Kairalasta, Simuna Mettiäinen Suvannosta, Johannes Arvola Arvolasta. Kirkon kokouksen puolesta vt. khra Uuno Hietalahti, pöytäkirja tark. ja hyväksytty 30.09.1917 Janne Vartiainen ja Matti U. Kilpelä.

Seuraavassa kirkonkokouksessa 14.10.1917 kirkkoneuvoston ehdotuksesta päätettiin anoa hautausmaata varten 1 hehtaarin suuruinen maa-alue Kruunun omistamalta Kilpimaa -nimiseltä palstalta, paikalta, jonka kirkkoneuvoston jäsenet olivat katsoneet sopivaksi. Niin ikään päätettiin anoa 1 ha:n suuruinen maa-ala samalta palstalta itäpuolelta kirkon tontiksi ja kirkkotarhaksi. Kummankin paikan tarkempi määrittäminen

jätettiin kirkkoneuvoston tehtäväksi. Näistä myöhemmin Kruunu luovutti srk:lle hautausmaa-alueen, kirkon tontista luovuttiin.

Kirkonkokouksessa 13.1.1918 valittiin kirkonisännäksi Arvid Kilpelä, joka tässä tehtävässä toimi 30-luvun alkuun saakka.

Kirkonkokouksessa 7.9.1919 päätettiin anoa Pelkosenniemen kunnalta Junttilan tilalta 1/6 -osa ha:n suuruista kirkontonttia ja anomuksen tekijöiksi sekä tontin paikan hyväksyjiksi valittiin J.E. Lehtelä ja Aapo Hietanen. Samassa kokouksessa valittiin toimikunta tiedustelemaan ja neuvottelemaan kunnan omistaman Junttilan tilan luovuttamista kirkkoherran virkataloa varten. Tähän toimikuntaan valittiin kirkonisäntä Arvid Kilpelä, talokkaat J.H. Huotari, Samuli Tervo, J.E. Lehtelä ja Kustu Tervo. Tämä toimikunta oli samalla virkatalolautakuntana.

Sitten kun Savukosken srk oli anonut liittymistä Pelkosenniemen srk:aan, oli Kuopion hiippakunta 31.8.1921 päivätyllä lähetepäätöksellä määrännyt Kemijärven kirkkoherran Lauri Laitisen hankkimaan Pelkosenniemen srk:n lausunnon saada liittää Savukosken srk Pelkosenniemen srk:aan. Pelkosenniemen kirkonkokous 16.10.1921 esitteli asiaa, jolloin Samuli Tervo esitti mielipiteenään: "Pelkosenniemen srk. on nykyisellään jo laaja ja vaikeahoitoinen, sekä ottaen huomioon Kaaleb Savukosken Jyrkän vastustuksen, en kannata seurakuntien yhdistämistä". Ja tähän liittyivät kaikki läsnäolevat seurakuntalaiset.

Vt. kirkkoherran pastori Uuno Hietalahden lähdettyä 1921, oli seurakuntaamme määrätty hoitamaan Lauri Laitinen oman virkansa ohella. Laitisen lähdettyä 1924-25 vuoden vaihteessa, tuli seurakuntaamme hoitamaan pastori Arvi Merikallio 1925 alkupuolella vuotta, jolloin tilanne seurakunnan kannalta parani, koska kirkkoherra asui paikan päällä.

Seurakuntamme eli kehitysvaihettaan. Kirkonkokous 30.8.1925 päätti lähettää lähetystön Helsinkiin hoitamaan srk:n raha-asioita yhdessä kunnan valitseman edustuksen kanssa. Srk:n edustajaksi valittiin v.a.s. Arvi Merikallio täysin valtuuksin.

20.12.1925 kirkonkokouksessa päätettiin anoa valtiovalalta kirkon rakentamista varten 500.000 mk. Samassa kokouksessa päätettiin perustaa itsenäinen katekeetan virka, erillään Sodankylän srk:sta. Katekeetoista mainittakoon Hilda Stöckell, myöhemmältä nimeltään Nevala, ja Esteri Savukoski. Kirkon piirustukset, jotka on piirtänyt Y. Sadeniemi, hyväksyttiin kirkonkokouksessa 4.3.1926 ja jätettiin rakennuslautakunnalle toimenpiteitä varten. Valtion Yleisten rakennusten Ylihallitus hyväksyi piirustukset 22.4.1927. Pappilan on suunnitellut Arvi Merikallio ja se on hänen kättensä työtä.

14.11.1926 kirkonkokouksen 3 §:ssä otettiin käsiteltäväksi kirkon sijainti ja tontti. Rakennuslautakunnan kokouksessaan 13.11.1926 tekemä esitys asiassa oli, että kaikessa tapauksessa kirkon paikka olisi Kuoppaharjun korkeimmalla kohdalla ja että pappila sijoitettaisiin siitä länteen käsin tarpeellisen matkan päähän. Pitkän harkinnan jälkeen esitys hyväksyttiin semmoisenaan.

Seurakunnan aikaisemmin tehtyihin anomuksiin perustuen, lahjoitti Pelkosenniemen kunta lahjakirjalla 20. n:nä joulukuuta 1926 kirkon tonttia ja kirkkoherran virkataloa varten 5/6 Junttilan tilaa RN:o 31= 0.0833 manttaalia sekä Rantala RN:o 302 = 0,0278 manttaalin suuruiset maaosuudet.

Luovutuskirja

Pelkosenniemen kunta lahjakirjallaan 20. p:nä joulukuuta 1926 Pelkosenniemen seurakunnalle pappilan virkatilaksi lahjoittaman 5/6 Alaperänk. n:o 31, 0,0833 manttaalin suuruisen Junttila-nimisen tilan nautinnan Pelkosenniemen seurakunta täällä luovutuskirjalla luovuttaa Pelkosenniemen seurannan paikkakunnalla asuvalle kirkkoherranviran haltijalle kaikkine nautintaoikeuksineen ja etuineen siitä lukien kuin lahja on tehty, kuitenkin niin, että metsät kuuluvat lain, asetusten ja säännösten mukaisesti Pelkosenniemen srk:n välittömään nautintaan, paitsi viranhaltijan tarvitsemat polttokotitarve ja aitauspuut, joista asianomaisessa papiston palkkausjärjestelyssä on erikseen tai vast'edes säädetään.

Kuva 4. Pelkosenniemen kirkon rakennustyömaa 1929. Seisomassa vasemmalla rakennusmies Alpertti Hakkarainen, vieressä valvova rakennusmestari Lauri Saarinen. Istumassa oikealla poika Oulusta, Johan Myllys, Olli Pöykkölä ja Erkki Ranta. Kuvassa mahdollisesti Myös Aleks ja Eemeli Tähjängöki Raahesta. Muita ei tunnistettu. Kuva L. Saarinen.

Pelkosenniemen srk eli rakennuskautta. Rakennuslautakunnalla oli puuhaa ja eikä vähiten ollut työtä nuoren srk:n papillakaan, jolla oli painetta, ottaen huomioon sen mitä kirkkoherran vastuu on seurakunnastaan. Pappilan ja kirkon rakennuspuita hankittiin valtion metsästä Kemijoen yläjuoksulta Aikkimännikkö -nimisestä maasta, josta ne sitten ajon jälkeen laskettiin lautoilla Mairijoen ja Vuostimon sahoille.

Pappila tehtiin ensin, sen rakennustöitä valvoi rakennusmestari Lauri Tikkanen. Tämän jälkeen aloitettiin kirkon rakennustyöt. Rakennustöitä johti ja valvoi kunnanhallituksen rak. mestari Lauri Saarinen. Kirkko valmistui ja vihittiin 1929 (**kuva 4 ja 5**). Näin päästiin siirtymään väliaikaisista tiloista, kansakoululta ja talojen pirteistä.

Kuva 5. Kirkonkylä kirkon tornista kuvattuna. Kuvan otti Suomen kuvalehden toimittaja kirkon vihkiäisissä 1929.

Elettiin elämää eteenpäin. Kirkkoherra Arvi Merikallio oli tehnyt raskaan ja vaikean päivätyön seurakuntamme eteen ja hän jätti Pelkosenniemen srk:n ja siirtyi Kittilän kirkkoherraksi 1929 syksyllä. Savukosken srk oli kokenut vaikeuksia elää itsenäisenä srk:na. Tämän kaiken käsittää kyllä, että Savukoski anoi jälleen liittymistä Pelkosenniemen srk:aan. Jo vuonna 1931 Savukoski oli samaa seurakuntaa Pelkosenniemen seurakunnan kanssa.

Tänä päivänä [puheenpitovuosi oli 1979] on kulunut tasan 50 vuotta siitä, kun tämä meidän kirkkomme vihittiin (**kuva 6**). Tätä kirkkoa on kunnostettu monta kertaa. Kirkon ulkovuoraus ja maalaus tapahtui 1951-52 ja sen suoritti urakoitsija Johan Myllys. Sisälaudoitus ja maalaus tehtiin 1954 ja sen urakoi rakennusmestari Tauno Matilainen.

Kuva 6. Pelkosenniemen kirkko valmiina.

Kuva 7. Pelkosenniemen kirkko nykyasussaan vuonna 2008. Kuva Matti Hulkko.

Kuva 8. Kirkon maalarit Rovaniemeltä. Kuva Anneli Nikka.

Kirkkomme alttaritaulun on maalannut v. 1953 taiteilija Aale Hakava **(kuva 9)**. Taulu kuvaa Kristuksen alasottoa ristiltä. Urut laitettiin vuonna 1960. Tämän lisäksi on suoritettu sisämaalaus, ja vielä toinen syksyllä 1979.

Kuva 9. Pelkosenniemen kirkon sisäkuva joulupäivänä 2022, pappina Markku Kanninen. Kuva Marja Hulkko.

Yhteinen kirkkoherra ja kanttori hoitivat molempia pitäjiä siihen saakka, kunnes Savukoski sai rajaseutupastorin ja rakennettiin rajaseutukeskus, joka vihittiin 1956 **(kuva 10)**. Rajaseutukeskuksessa on kirkkosali, jonka on piirtänyt arkkitehti Raunio. Ensimmäinen rajaseutupastori oli Onni Karjalainen, hän kaatui Sallassa 1941. Hänen jälkeensä ovat olleet Leevi Merikallio, Eliel Auno, Ilmari Haapalainen, Yrjö Aittokallio, Heimo Kajasviita, Heikki Hilvo ja Jouko Rintaniemi. Rajaseutuisaria ovat olleet Alli Taival, Hilikka Manninen, Irene Raivio, Aili Miettinen, Anna Kaisa Purho, Helena Hilvo ja Annikki Marjala.

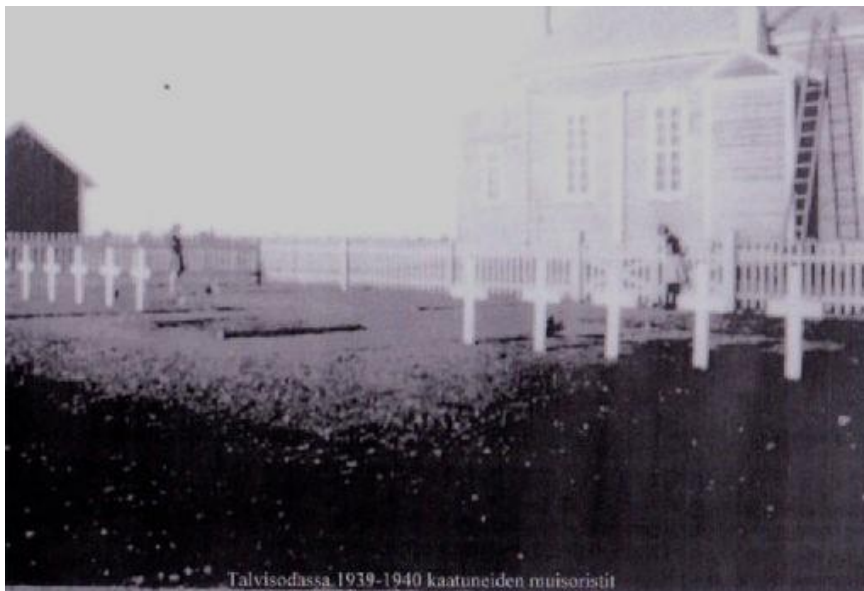
Kuva 10. Savukosken rajaseutukeskus. Kuva Matti Hulkko.

Tanhuan kyläläisten anomus liittymiseksi Sodankylän seurakuntaan oli vireillä. Kirkonkokous pidettiin 28.5.1933. Puheenjohtajana toimi V.E. Laitinen Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin määräyksestä. Valtion asiamiehenä oli Oulun läänin maaherran määräyksestä nimismies Eino Koskimaa, joka lausunnossaan puolsi tanhualaisia. Seurakuntalaiset olisivat suostuvaisia, jos k.o. alueen valtion metsät jäisivät Pelkosenniemen srk:n alueelle. Perusteluna oli srk:n ahdas taloudellinen asema, joten verotulot vähenisivät liitoksen jälkeen. Asia tällä erää kuitenkin raukesi, ja Tanhua jäi edelleen Pelkosenniemen seurakuntaan.

Sodankylän jakoasiaa selvittämään ja saatavia nostamaan ja kuittaamaan valittiin kirkon kokouksessa 6.3.1937 toisessa pykälässä rahastonhoitaja J.H. Huotari, jolle ote tästä pöytäkirjasta annettiin valtakirjaksi. J.H. Huotari erosi terveydellisistä syistä 31.5.1937, joten asia jäi edelleen hoitamatta, mutta oli vireellä. Lopullinen sopimus ja kauppakirja Sodankylän kanssa tehtiin 27.3.1952. Seurakunnan puolesta kauppakirjan allekirjoittivat kirkkoherra Veli Paasipohja ja kirkkohallintokunnan puheenjohtaja Oiva Hulkko. Sodankylän srk:n puolesta allekirjoittajina olivat Akseli Paarman, August Tuovinen ja Armas Liikala, hallintokunnan jäsenet.

Kirkonkokouksessa 2.6.1940 valittiin KL:n § 467 3 momentin mukaan I kirkkovaltuuston jäseniksi seuraavat henkilöt: Pelkosenniemeltä Pulska Eljas, Lehtelä J.E., Huotari Eemil, Ek August, Pyhäjärvi Benjam, Kilpimaa Samuel ja Kurki Antti. Savukoskelta Halonen Väinö, Laine Paavo, Pekkala Osvald, Savukoski Anselm ja Väisänen Edvard.

Kirkonkokous 11.2.1940 varasi sankarihauta-alueen kirkkotarhasta välittömästi kirkon vierestä **(kuva 11)**. Sankarivainajien muistomerkki Pelkosenniemelle pystytettiin 1958. Paljastuspuheen piti kenttäpiispa Björklund. Savukosken patsaan paljastusjuhla oli 9.9.1962. Paljastuspuheen piti kenttäpiispa Laitinen. Molemmat muistomerkit on tehnyt kuvanveistäjä Ensio Seppänen.

Kuva 11. Talvisodassa 1939-1940 kaatuneiden muistoristit

Kirkkovaltuusto kokouksessaan 12. joulukuuta 1947 valitsi 1. kirkkohallintokunnan jäseniksi seuraavat henkilöt: Oiva Hulkko, Arvi Pyhäjärvi ja Anselm Savukoski. Puheenjohtajaksi valittiin Oiva Hulkko ja varapuheenjohtajaksi Arvi Pyhäjärvi, varalle Ilmari Huotari ja Aarne Niemenmaa.

Hallintokunnassa pitempään toimineita edellisten lisäksi ovat olleet Kalervo Savukoski, Ahti Tervasmäki, Leevi Karila, Eino ja Ilmari Huotari ja Lauri Alatalo. Näistä puheenjohtajina ovat toimineet Leevi Karila ja Kalervo Savukoski.

Seurakunnassamme ovat palvelleet seuraavat kirkkoherrat:

Uuno Hietalahti	vt. 18 - 21	4	v
Lauri Laitinen	vt.	3	v
Arvi Merikallio	vt.	5	v
Lauri Koukkari	vt.	2,5	v
Einari Peura	valtak.	4,5	v
Toivo Voutilainen	vt.	2	v
Veli Paasipohja - seurakuntamme koki sodat, 2 evakkotietä, jonka jälkeen elettiin vaikeaa sodan jälkeistä aikaa, joten kirkkoherra joutui toimimaan vaikeissa olosuhteissa	valtak.	15	v
Elias Miettinen	vt.	1	v
Pentti Raunio	valtak.	4,5	v
Eiel Auno	vt.	1	v
Heikki Halmesmäki - hän kuoli yllättäen terveystutkimusmatkalla	valtak.	2	v
Leevi Merikallio	vt.	1,5	v
Lauri Tobiasson	valtak.	6	v
Eero Hälvä	valtak.	2,5	v
Jorma Juutilainen	valtak.	0,5	v
Ilpo Sirkka	valtak.	0,5	v
Yrjö Aittokallio	vt.	1	v
Arvi Karhumäki	valtak.	6,5	v
Jouko Rintaniemi		hetken aikaa	
Heikki Hilvo	valtak.		

Kuva 12. Kanttori Antti Kurki ja puoliso Martta

Kantoreina ovat seurakunnassamme toimineet paikkakuntalaiset Aukusti Mäkitalo ja Lauri Väyrynen tilapäisinä. Ensimmäisenä vakinaisena kanttorinvirassa on ollut vt. kanttori Antti Kurki 16 vuotta (**kuva 12**). Hänen jälkeensä tuli valtakirjan saaneena Aarne Niemenmaa, joka hoiti virkaa 30 v. Kolmantena kanttorina toimi Kauko Taipale 4 vuotta. Opettaja Jouko Lindfors on tilapäisesti hoitanut useampaan otteeseen k.o. virkaa. Tällä [puheenpito-]hetkellä hoitaa kanttorin virkaa Matti Hokkasen virkavapaalla ollessa Eino Pirola.

Kuva 13. Seurakunnan väkeä ja luottamusmiehiä 1950. Vasemmalla kanttori Aarne Niemenmaa ja puoliso Aino, Esteri Pyy (Paasipohja), Juho Erkki Lehtelä ja Oiva Hulkko.

Kuva 14. Srkn taloudenhoitaja Kaisa Kilpimaa ja Khpj Oiva Hulkko vuonna 1974.

Seurakunnan kirkonisännän jälkeen valitsi kirkkohallintokunta taloudenhoitajaksi Tyyne Oinaan. Hänen jälkeensä taloudenhoitajana toimi Helvi Pesonen. Helvi Pesosen jälkeen Erkki Kilpelä ja sitten Tauno Soivio.

Vuonna 1960 valittiin Kaisa Kilpimaa taloudenhoitajaksi, jonka jälkeen vuonna 1966 hänet valittiin vakinaiseen kanslisti-taloudenhoitajan virkaan, jossa hän toimi eläkkeelle siirtymiseensä saakka 30.6.1977 (**kuva 14**). Tehtäviä hoitaa tällä [puheenpito-]hetkellä Olavi Luoma-aho.

Seurakuntasisaren virka oli pitkään täyttämättä. Ensimmäinen viran hoitaja oli Tuula Rekola, Hänen jälkeensä ovat olleet Sirkku Haavisto-Heikkilä, Marja-Leena Korhonen, Anneli Pirttimaa, Pirkko Koskio ja Aino Kulpakko.

Suntion tehtäviä ovat hoitaneet Pelkosenniellä pitkäaikainen kirkonpalvelija Arvi Pyhäjärvi, August Pyhähuhta, Pertti Kilpelä, Pauli Kunnas, Johan Myllys, Raine Lehtelä ja tällä [puheenpito-]hetkellä tehtäviä hoitaa Jouni Autioniemi.

Savukosken suntioina ovat olleet Edvard Väisänen, Viktor Väiliranta, Arvi Vilponen ja tällä [puheenpito-]hetkellä Eino Tervonen. Ennen rajakirkon toimintaa hoiti tehtäviä tilapäisesti Osvald Pekkala.

Aikaisemmin haudankaivajana Pelkosenniellä on ollut pitkään Eemil Hannuniemi.

Jo aikaisemmin mainittujen luottamushenkilöiden lisäksi pitempään ovat eri hallintoelimissä toimineet Pelkosennieltä Matti Heinola, Martta Kurki, Vili Sorvali ja Aune Tallavaara. Savukoskelta ovat k.o. tehtävissä olleet Katri Junttila, Hilja Riesto ja Sanni Väisänen. Diakoniatoiminnassa on yli 20-vuotinen palvelu Esteri Hulkolla ja Tytti Huotarilla.

Saarnamiehinä ovat vaikuttaneet Samuel Luiro ja Oskari Rytilahti, molemmat Pelkosennieltä.

Seurakuntamme aloittaessa toimintansa oli varsinaisia virkoja kaksi ja kaksi palkkiointia. Tällä [puheenpito-]hetkellä seurakunnassamme on 9 vakinaista virkaa, jotka kaikki ovat tällä hetkellä täytettyinä.

Edellä mainitusta voidaan huomata seurakunnan toiminnan kasvaneen ja palveluiden lisääntyneen.

Väestön muuttamista seurakunnastamme on 1970 vuosikymmenellä tapahtunut valitettavan paljon. Väestön määrä on nyt n. 4000 ja v. 1966 se oli n. 5100 henkilöä. Muuttoliike on suurempaa Pelkosenniemen puolella.

Kuva 16. Pelkosenniemen kirkon kirkonkellot. Kuva Matti Hulkko.

*”Rakkaat seurakuntalaiset, kun kuulette kirkonkellojen kutsuvan
jumalanpalvelukseen tai muulloin sanan ääreen, täyttäkää kirkon penkit
hiljentyen rukoukseen ja kiitokseen.”*

Pelkosenniellä 25. marraskuuta 1979,

Oiva Hulkko, Piirityönjohtaja

LIITE 1. Pelkosenniemen kirkkoherrat ja rajaseutupapit vuosina 1913-2024

1 Uuno Hietalahti	1913-1914, vt. khra 1917-1920
2 Lauri Lanjala (Laitinen)	1921-1928
3 Arvi Merikallio	1925-1929
4 Lauri Koukkari	1929-1932
5 Einari Peura	1933-1938
6 Toivo Voutilainen	1936-1937
7 Veli Paasipohja (Pyy)	1937-1952
8 Pentti Raunio	1953-1957
9 Eliel Auno	1957, rajaseutupappi 1960-1963
10 Heikki Halmesmäki	1957-1959, Sandbergin savottapappi 1913-1919
11 Leevi Merikallio	1959-1959, rajaseutupappi, vt. khra 1958-1960
12 Lauri Tobiasson	1960-1966
13 Eero Hälvä	1967-1968
14 Jorma Juutilainen	1969
15 Yrjö Aittokallio	1963-1971, rajaseutupappi, vt. khra 1970-1971
16 Ilpo Sirkka	1970, vt. khra 1974
17 Arvi Karhumäki	1974-1975
18 Heikki Hilvo	1973-1977, rajaseutupappi, kirkkoherra 1977-1980
19 Hendy Rantala	1980-1985
20 Antti Kähkönen	1986-1988
21 Tenho Pätsi	1990-1992
22 Jouni Riipinen	1992-1994
23 Jouko Rintaniemi	1977-1981, rajaseutupappi, khra 1995-2001
23 Veikko Lindberg	rajaseutupappi 1982-1997, seurakuntapastori 1998- 2001, khra 2002-2006
25 Seppo Kinaret	2006-2011
26 Eero Kuikanmäki	2012-2017
27 Antti Kettunen	vt. khra 2017-2018
28 Maria Juntunen	2018-2022
valokuvat puuttuvat:	
29 Markku Kanninen	2022-2023
30 Nona Lehtinen	2023-2024
31 Anitta Kuusinen vt.	2024-

LIITE 2. Valokuvakollaasi Pelkosenniemen kirkkoherrat ja rajaseutupapit vuosina 1913-2024

Pelkosenniemen kirkkoherrat ja rajaseutupapit 1913-2024

1 Uuno Hietalahti 1913-1914 ja vt. khra 1917-1920, 2 Lauri Lanjala (Laitinen) 1921-1928, 3 Arvi Merikallio 1925-1929, 4 Lauri Koukkari 1929-1932, 5 Einari Peura 1933-1938, 6 Toivo Voutilainen 1936-1937, 7 Veli Paasipohja (Pyy) 1937-1952, 8 Pentti Raunio 1953-1957, 9 Eliel Auno 1957 ja rajaseutupappi 1960-1963, 10 Heikki Halmesmäki 1957-1959 ja Sandbergin savottapappi 1913-1919, 11 Leevi Merikallio 1959-1959 rajaseutupappi ja vt. khra 1958-1960, 12 Lauri Tobiasson 1960-1966, 13 Eero Hälvä 1967-1968, 14 Jorma Juutilainen 1969, 15 Yrjö Aittokallio 1963-1971 rajaseutupappi ja vt. khra 1970-1971, 16 Ilpo Sirkka 1970 ja vt. khra 1974, 17 Arvi Karhumäki 1974-19775, 18 Heikki Hilvo 1973-1977 rajaseutupappi ja kirkkoherra 1977-1980, 19 Hendy Rantala 1980-1985, 20 Antti Kähkönen 1986-1988, 21 Tenho Pätsi 1990-1992, 22 Jouni Riipinen 1992-1994, 23 Jouko Rintaniemi 1977-1981 rajaseutupappi ja khra 1995-2001, 24 Veikko Lindberg rajaseutupappi 1982-1997, seurakuntapastori 1998-2001 ja khra 2002-2006, 25 Seppo Kinaret 2006-2011, 26 Eero Kuikanmäki 2012-2017, 27 Antti Kettunen vt. khra 2017-2018, 28 Maria Juntunen 2018-2022, valokuva puuttuu: 29 Markku Kanninen 2022-2023, 30 Nona Lehtinen 2023-2024, 31 Anitta Kuusinen vt. 2024-

LIITE 3. Pelkosenniemen- Savukosken Seurakunnan luottamushenkilöitä vuodelta 1986

Pelkosenniemen- Savukosken Seurakunnan luottamushenkilöitä vuodelta 1986

Ylärivillä.vas.

Esa Kivelä	Tellervo Engelberg	Wilho Ulkuniemi	Tuomo Kilpimaa	Kalevi Kujala	Niilo Lainetoja	Esko Halonen	Kalervo Savukoski
------------	--------------------	-----------------	----------------	---------------	-----------------	--------------	-------------------

Keskir.vas.:

Sirkka Lakela	Elsa Vitikka	Tyyne Kangas	Lyyti Strengell	Taube Pulska	Anne Kiemunki	Pirjo Laurila
---------------	--------------	--------------	-----------------	--------------	---------------	---------------

Alar.vas. :

Oiva Hulkko	Antti Kähkönen	Olavi Kesti	Alli Karala	Suoma Säätelä
-------------	----------------	-------------	-------------	---------------